

Sağlıkta Kalite Standartları (SKS)-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartlarının Çalışanlar Tarafından Değerlendirilmesi: Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Örneği

Huriye Doğru¹, Tonay İnceboz²

¹ Sağlık Bilimleri Üniversitesi Konya Beyhekim Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi, Konya, Türkiye

² Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Makale atfı: Doğru H, İnceboz T. Sağlıkta kalite standartları (SKS)-hastane (Versiyon 5) yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartlarının çalışanlar tarafından değerlendirilmesi: Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi örneği. TÜSEB 2023;6(3):117-124.

ÖZET

Çalışmanın amacı, yenidoğan yoğun bakım ünitesinde çalışan sağlık çalışanlarının Sağlıkta Kalite Standartları-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeylerini belirlemektir. Çalışmanın evrenini, Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde çalışan toplam 73 sağlık çalışanı (hemşire ve hekim) oluşturmaktadır. Araştırmamız; ilişkisel tarama modelinde tanımlayıcı bir çalışmadır. Verileri elde etmede, Sağlıkta Kalite Standartları-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları'nın temel alındığı ve araştırmacının oluşturduğu soru seti kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan soru setinin iç tutarlılık analizinde Cronbach's alpha değeri ve verilerin çözümü ve yorumlanmasında SPSS 16.0 programında parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U test ve Kruskal Wallis test kullanılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirilmiştir. Sonuç olarak çalışanların Sağlıkta Kalite Standartları (SKS)-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeylerinin yüksek (ort= 3,39 ± 0,38) olduğu ve Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeylerinin toplam çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği $X^2 = 15,483$, $p = 0,008$ ($p < 0,05$) saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kalite, sağlık çalışanı, sağlıkta kalite, yenidoğan yoğun bakım, sağlıkta kalite standartları

ABSTRACT

Health Quality Standards (HQS)-Hospital (Version 5) Evaluation of the New Birth Intensive Care Unit Standards by the Employees: Diyarbakır Women Birth and Child Disease Hospital Sample

The aim is to determine the level of knowledge about standards of Health Care Quality Standards-Hospital (Version 5) Neonatal Intensive Care Unit of health workers working in newborn intensive care unit. The universe of the study constitutes a total of 73 nurses and doctors working in the Neonatal Intensive Care Unit of the Diyarbakır Maternity and Children's Hospital. Our research is a descriptive study in the relational screening model. To obtain the data, a question set created by the researcher and based on Health Quality Standards-Hospital (Version 5) Neonatal Intensive Care Unit Standards was used. Cronbach's alpha value was used in the internal consistency analysis of the questionnaire. Mann-Whitney test and Kruskal Wallis test were used for nonparametric tests in the SPSS 16.0 program. The results were evaluated in a 95% confidence interval and a significance level of $p < 0.05$. According to the results of this study, the level of knowledge about the standards of the Healthy Quality Standards (HQS) -Hospital (Version-5) Newborn Intensive Care Unit of employees was high (mean= 3.39 ± 0.38), the level of knowledge about the employees standards of neonatal intensive care unit $X^2 = 15.483$, $p = 0.008$ ($p < 0.05$) in which there was a significant difference.

Keywords: Quality, health worker, healthy quality, newborn intensive care, healthy quality standards

Sorumlu Yazar

Tonay İnceboz

Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Parazitoloji Anabilim Dalı,
İzmir-Türkiye

e-posta: tonay.inceboz@gmail.com

Geliş Tarihi: 11.07.2023

Kabul Tarihi: 21.11.2023

Çevrim içi Yayın Tarihi: 23.12.2023

GİRİŞ

Yoğun bakım üniteleri, sağlık hizmetleri içinde kendine özel işleyiş standartları olan, yaşamsal bulgularının bir kısmını yitirmiş kritik durumdaki hastaların bu alanda eğitilmiş ve tecrübeli sağlık profesyonellerince 24 saat kesintisiz tedavi ve gözlem altında tutuldukları birimlerdir. Günümüzde yoğun bakım üniteleri hastaların yaş ve hastalık durumlarına göre çeşitli sınıf ve basamaklara ayrılmaktadır (1-3). Bunlardan biri de yenidoğan yoğun bakım üniteleridir.

Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde yenidoğan dönemi (doğumdan sonra ilk dört haftalık dönem) ve prematüre bebeklere (erken doğan) hizmet verilmektedir. Yenidoğan döneminde bebeklerde solunum ve dolaşım uyumluluğu oldukça önem arz etmektedir. Bu dönem bebekler için en zorlu dönemdir. Bebek ölümlerinin yaklaşık %65-70'inin bu dönemde olduğu dikkate alındığında bebeğin doğduğu andan itibaren ilk 24 saatin özel bir alanda sağlık profesyonellerince titizlikle takip edilmesi gerekmektedir (4,5).

Yoğun bakımlarda hizmet sunumunun her aşamasında, hasta ve çalışan güvenliğinin sağlanması günümüz sağlık sisteminin öncelikleri arasında yer almaktadır. Sağlık hizmeti sunucuları özellikle son 10 yılda yasal düzenlemelerle desteklenen hasta ve çalışan güvenliğini sağlamak için bir dizi uygulamaları hayata geçirmeye çalışmaktadırlar. Yoğun bakım hizmeti veren sağlık tesislerinde verilen hizmetin önemi nedeniyle sağlık çalışanlarının hasta ve çalışan güvenliği temelinde bilgi ve farkındalıkların yeterli düzeyde olması, mortalite oranının düşmesi ve verilen hizmetin niteliğinin yükseltilmesi açısından önem arz etmektedir (3,6,7).

Sağlık hizmetlerinde kaliteli, güvenli ve hasta memnuniyetini üst düzeyde tutmayı hedefleyen birimlerinin başında, yoğun bakım hizmetleri gelmektedir. Bunun için de en önemlisi sağlık çalışanlarının eğitim ve bilgi düzeyidir. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde görevli sağlık çalışanlarının Sağlıkta Kalite Standartları (SKS)-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkındaki bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik olan bu çalışma, Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde çalışan sağlık çalışanları üzerinde yürütülmüştür.

İnsan hayatının kısa da olsa önemli bir kısmını oluşturan yenidoğan dönemi ileride ciddi sağlık sorunlarına neden olabilecek potansiyel durumları içerebilmektedir. Sağlık hizmetlerinde özellikli birimlerin başında gelen yoğun bakım birimleri, kendine özgü işleyişi ve özel fiziksel standartları olması gereken, yaşamsal bulgularının bir kısmını kaybetmiş kritik hâldeki hastalara eğitilmiş ve tecrübeli sağlık çalışanları tarafından tam zamanlı aralıksız sağlık hizmeti verilen yerlerdir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın tipi

Bu çalışma: Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde çalışan sağlık çalışanlarının Sağlıkta Kalite Standartları (SKS)-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik ilişkisel tarama modelinde tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırmanın evreni ve örnekleme/çalışma grupları

Bu çalışmanın evrenini Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde çalışan hemşire ve hekimler oluşturmaktadır. Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde çalışan hemşire ve hekim sayısı 82'dir.

Bu evrenden kütleden %95'lik güvenilirlik oranında %5'lik hata payı planlanarak örneklem genişliği 68 olarak belirlenmiştir (8). Çalışmada 73 çalışana ulaşılmıştır.

Araştırmanın yeri ve zamanı

Bu çalışma Eylül 2015-Eylül 2017 tarihleri arasında Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde çalışan sağlık çalışanlarının katılımı ile yapılmıştır.

Araştırmanın etik yönü

Gönüllü olarak katılanların tamamına gönüllü olarak katıldıklarını belgeleyen Anket Katılım Tutanağı düzenlenmiştir. Çalışma, anketi yanıtlamayı kabul edip onay veren hastane çalışanları ile yürütülmüştür. Çalışanın etkilenmesi ve sorulara objektif cevap vermesi için soru seti bireysel olarak dağıtılıp daha sonra toplanmıştır.

Veri toplama araçları

Araştırmada; Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde çalışan toplam 73 hemşire ve hekime anket uygulanarak veriler toplanmıştır. Çalışma verileri araştırmacı tarafından oluşturulan, ilk bölümü Sağlıkta Kalite Standartları (SKS)-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartlarını temel alan beşli likert (4-Kesinlikle Katılmıyorum, 3-Katılmıyorum, 2-Kararsızım, 1-Katılıyorum, 0-Kesinlikle Katılıyorum) ölçeğine göre hazırlanmış 31 sorudan (Tablo 1), ikinci bölümü ise sosyodemografik (cinsiyet, yaş, eğitim, meslek, toplam çalışma yılı ve şu an çalışan birimde toplam çalışma süresi) bilgilerin elde edilmesine yönelik toplam altı sorudan oluşan anket formu ile toplanmıştır.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SAĞLIKTA KALİTE GELİŞTİRME VE AKREDİTASYON
ANABİLİM DALI

Değerli Katılımcı

Çalışanların, Yeni Doğan Yoğun Bakım Ünitesi standartları hakkında bilgi ve düşüncelerini belirleme konulu tez çalışmamda kullanacağım anket sorularını içtenlikle cevaplayacağınıza inanıyorum. Katkınız için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Huriye Doğru
Dokuz Eylül Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Ana Bilim Dalı

Sizden istenen, soruların yanıtlar için ayrılan boşluklara katılım düzeyinizi işaretlemenizdir.		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.	Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinin giriş-çıkış kuralları belirlenmelidir	0	1	2	3	4
2.	Tüm yüzeyler pürüzsüz, gözeneksiz, kolay temizlenebilir, dezenfekte edilebilir nitelikte olmalıdır.	0	1	2	3	4
3.	Yoğun bakım ünitesi, hastaların sürekli gözetim ve izlenmesine uygun şekilde planlanmalıdır.	0	1	2	3	4
4.	Her yatak başında ilgili mevzuata uygun şekilde, tıbbi gaz sistemine bağlı hasta başı paneli bulunmalıdır	0	1	2	3	4
5.	Tüm prizler, kesintisiz güç kaynağına bağlı olmalıdır.	0	1	2	3	4
6.	Her ventilatörlü kuvöz başında bir adet balon-valf-maske sistemi bulunmalıdır.	0	1	2	3	4
7.	Çalıştığım yoğun bakım ünitesinde izolasyon odası olma zorunluluğu vardır.	0	1	2	3	4
8.	Anne-bebek odası bulunmalıdır.	0	1	2	3	4
9.	Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde merkezi havalandırma sistemi kullanılmalıdır.	0	1	2	3	4
10.	Yenidoğan yoğun bakım ünitesinin sıcaklığı 22-28 °C arasında, bağlı nem oranı %30- %60 arasında ayarlanabilir olmalıdır.	0	1	2	3	4
11.	Yoğun bakım ünitesinde ve ünite içindeki odalarda lavabolar elle dokunulmadan açılabilen özellikte olmalıdır.	0	1	2	3	4
12.	Sadece yoğun bakım girişinde el antiseptiği bulunması yeterlidir.	0	1	2	3	4
13.	Gürültü kontrolü sağlanmalıdır.	0	1	2	3	4
14.	Yenidoğanlar mortalite riski açısından Perinatal Extension-II (SNAP-PE-II) ve Clinical Risk Index for Babies (CRIB) gibi skorlama sistemleri kullanılarak değerlendirilmelidir.	0	1	2	3	4
15.	Fototerapi alan bebeklerde ısı monitörizasyonu yapılmalıdır.	0	1	2	3	4
16.	Farklı boyutlarda fototerapi göz bandı bulunmalıdır.	0	1	2	3	4
17.	Röntgen çekiminde gonad koruyucu kullanılmalıdır.	0	1	2	3	4
18.	Oksijen tedavisinde kuvöz içi oksijen konsantrasyonu kontrol edilmelidir.	0	1	2	3	4
19.	Kuvözlerin haftalık olarak temizliği yapılmalıdır.	0	1	2	3	4
20.	Bebeklerin beslenme durumu düzenli aralıklarla izlenmelidir.	0	1	2	3	4
21.	Annelere bebek bakımına yönelik eğitim verilmelidir.	0	1	2	3	4
22.	Yoğun bakım içinde annelerin bebeklerini anne sütü ile beslemeleri uygun değildir.	0	1	2	3	4
23.	Besin hazırlamak için ayrı bir alan bulunmalıdır.	0	1	2	3	4
24.	Bebeklerin beslenmeleri amacıyla kullanılan kapların dezenfeksiyonları sağlanmalıdır.	0	1	2	3	4
25.	Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde entübasyon, ekstübasyon kriterleri ve hava yolu izlemimde dikkat edilmesi gereken hususlar ile invaziv ve noninvaziv ventilasyon yöntemlerine yönelik endikasyonlar belirlenmelidir.	0	1	2	3	4
26.	Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yaşanan kesici ve delici alet yaralanmalarının hastane enfeksiyon kontrol birimine bildirim zorunludur.	0	1	2	3	4
27.	Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde kuvözler arasında belirli bir standart mesafe olmalıdır.	0	1	2	3	4

SKS-Hastane (Versiyon-5; Revizyon-00)

Tablo 1. Sağlıkta Kalite Standartları (SKS)-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları ölçeği

Söz konusu projede hipotezler (H_x); H_1 : Çalışanların yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları hakkında bilgi düzeyi durumlarının dağılımı, yaş ile çalışanların yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları hakkında bilgi düzeyi, H_2 : Cinsiyet ile çalışanların yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları hakkında bilgi düzeyi, H_3 : Eğitim ile çalışanların yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları hakkında bilgi

düzei, H_4 : Meslek ile çalışanların yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları hakkında bilgi düzeyi, H_5 : Toplam çalışma süresi ile çalışanların yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları hakkında bilgi düzeyi, H_6 : Birimde çalışma süresi ile çalışanların yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları hakkında bilgi düzeyi sorgulanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeyi durumlarının dağılımı

Değişkenler	%					Ortalama	Standart sapma
	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum		
S1	-	-	-	24.7	75.5	3.753	.43400
S2	-	-	-	27.4	72.6	3.726	.44908
S3	2.7	1.4	1.4	23.3	71.2	3.589	.83059
S4	-	-	-	21.9	78.1	3.780	.41655
S5	-	-	-	23.3	76.7	3.767	.42559
S6	-	-	1.4	24.7	74.0	3.726	.47901
S7	-	-	2.7	26.0	71.2	3.684	.52379
S8	-	8.2	15.1	43.8	32.9	3.013	.90513
S9	1.4	1.4	1.4	30.1	65.8	3.575	.72491
S10	1.4	1.4	1.4	43.8	52.1	3.438	.72622
S11	-	1.4	-	23.3	75.3	3.726	.53386
S12	6.8	13.7	8.2	32.2	38.4	2.822	.90274
S13	1.4	2.7	1.4	39.7	54.8	3.438	.78149
S14	1.4	5.5	11.0	46.6	35.6	3.095	.90007
S15	-	-	-	47.9	52.1	3.520	.50303
S16	-	-	-	38.4	61.6	3.616	.48962
S17	1.4	-	1.4	32.9	64.4	3.589	.66323
S18	-	1.4	1.4	43.8	53.4	3.493	.60377
S19	12.3	6.8	4.1	24.7	52.1	2.972	1.40409
S20	-	1.4	-	34.2	64.4	3.616	.56838
S21	-	-	2.7	45.2	52.1	3.493	.55586
S22	-	8.2	9.6	45.4	37.0	3.232	.96076
S23	-	-	-	27.4	72.6	3.726	.44908
S24	1.4	-	-	30.1	68.5	3.643	.63179
S25	-	-	1.4	42.5	56.2	3.547	.52813
S26	-	-	-	39.7	60.3	3.602	.49272
S27	-	-	-	27.4	72.6	3.726	.44908
S28	-	4.1	8.2	45.2	42.5	3.260	.78222
S29	2.7	5.5	20.5	34.2	37.0	2.972	1.02703
S30	-	-	1.4	23.3	75.3	3.739	.47221
S31	2.7	1.4	12.3	37.0	46.6	3.232	.92076
Genel veri seti	Ortalama				Standart sapma		
	3.3959				.38527		

Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmada elde edilen veriler SPSS 16.0 (Statistical Package for the Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde kullanılan istatistiksel analiz yöntemlerini belirlemek amacıyla normal dağılımı sınamak için Kolmogorov-Smirnov analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu sınamaların sonuçlarına göre cinsiyet ve meslek değişkenlerinde Mann-Whitney U testi; yaş, eğitim durumu, toplam çalışma süresi ve birimde çalışma süresi değişkenlerinde ise Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılan anket setleri için en popüler iç tutarlılık analizi olarak kabul gören Cronbach's alpha değeri kullanılmıştır. Bu değer ölçüm soru seti ya da ölçekte yer alan değişkenlerin homojenliğine bakarak ya da ölçeği genel anlamda bir bütün olarak ifade edip etmediğini değerlendirir. Cronbach's alpha katsayı değeri 0 ile 1 arasında değişen değerler almaktadır. Cronbach's alpha katsayısı ile ölçeğin güvenilirliği hakkında değerlendirme yapılır. Katsayının bire yaklaşması ile güvenilirliğin arttığı, sıfıra yaklaşması ile azaldığı şeklinde değerlendirilir (9,10). Soru setine yapılan güvenilirlik analizine göre elde edilen güvenilirlik (Cronbach- α) katsayısı $\alpha=0.76$ olarak belirlenmiştir. Literatürde belirtildiği üzere, soru seti için belirlenen alpha katsayısı ($\alpha=0.76$) soru setinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

BULGULAR

Sosyodemografik Bulgular

Araştırmaya katılanların %72.6'sı kadın, %27.4'ü ise erkek çalışan olarak belirlenmiştir. %91.8'inin 20-39 yaş aralığında olduğu ve genel yaş dağılımına bakıldığı zaman çalışanların %52.1'inin 20-29 yaş aralığında yer aldığı görülmüştür. Lise eğitim düzeyindeki katılımcı %9.6, ön lisans %20.5 ve sıklıkla lisans eğitim düzeyinde %60.3 olarak belirlenmiştir.

Geriye kalan %9.6'sı ise lisansüstü olarak belirlenmiştir. Çalışanların %89'u hemşire, %11'i ise hekimdir. Katılımcıların %79.5'inin toplam çalışma süresinin 1-10 yıl aralığında, %20.5'inin ise 15-21 yıl aralığında olduğu görülmüştür. Şu anki birimde çalışma süresi dikkate alındığında %82.2'sinin 1-5 yıl, %17.8'inin ise 6-15 yıl aralığında olduğu görülmüştür. Şu anki birimde çalışma süresi dikkate alındığında %82.2'sinin 1-5 yıl aralığında olduğu, %17.8'inin çalışma süresi ise 6-15 yıl aralığında görülmüştür.

Çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları Hakkında Bilgi Düzeyleri

Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucu değerine göre çalışanların yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları hakkında bilgi düzeyi ile yaş durumları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 3).

Yapılan Mann-Whitney U testine göre çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeyi ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4).

Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeyi ile eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 5).

Yapılan Mann-Whitney U testi sonucunda çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeyi ile meslekleri arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 6).

Yapılan Kruskal-Wallis testine göre çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeyi ile toplam çalışma süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 7).

Tablo 3. Çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkındaki bilgi düzeyleri ile yaşları arasındaki ilişki (Kruskal-Wallis testi)

Özellik (n= 73)	Gruplar	Sıklık	Ortalama sıralama	Kruskal-Wallis	Anlamlılık
Yaş	20-29	38	32.55	3.669	p= 0.160
	30-39	29	41.14		
	40-49	6	45.17		
	50-59	-	-		
	60≥	-	-		

Tablo 4. Çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkındaki bilgi düzeyleri ile cinsiyetleri arasındaki ilişki (Mann-Whitney-U testi)

Özellik (n= 73)	Gruplar	Sıklık	Ortalama sıralama	Sıralamalar toplamı	Mann-Whitney U	Anlamlılık
Cinsiyet	Kadın	53	38.55	2043.00	448.00	p= 0.310
	Erkek	20	32.90	658.00		

Tablo 5. Çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkındaki bilgi düzeyleri ile eğitimleri arasındaki ilişki (Kruskal-Wallis testi)

Özellik (n= 73)	Gruplar	Sıklık	Ortalama sıralama	Kruskal-Wallis	Anlamlılık
Eğitim	Lise	7	43.33	2.698	p= 0.441
	Ön lisans	15	33.82		
	Lisans	44	35.23		
	Lisansüstü	7	47.61		

Tablo 6. Çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkındaki bilgi düzeyleri ile meslekleri arasındaki ilişki (Mann-Whitney U testi)

Özellik (n= 73)	Gruplar	Sıklık	Ortalama sıralama	Sıralamalar toplamı	Mann-Whitney U	Anlamlılık
Meslek	Hemşire	65	36.42	2367.00	222.00	p= 0.502
	Hekim	8	41.75	334.00		

Tablo 7. Çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkındaki bilgi düzeyleri ile toplam çalışma süresi arasındaki ilişki (Kruskal-Wallis testi)

Özellik (n= 73)	Gruplar	Sıklık	Ortalama sıralama	Kruskal-Wallis	Anlamlılık
Toplam çalışma süresi	1≤	8	19.31	15.483	p= 0.008
	1-5	21	29.52		
	6-10	29	40.83		
	11-15	10	52.05		
	16-20	4	48.38		
	21≥	1	28.50		

Tablo 8. Çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkındaki bilgi düzeyleri ile birimde çalışma süreleri arasındaki ilişki (Kruskal-Wallis testi)

Özellik (n= 73)	Gruplar (yıl)	Sıklık	Ortalama sıralama	Kruskal-Wallis	Anlamlılık
Birimde çalışma süresi	1≤	17	28.47	7.287	p= 0.063
	1-5	43	37.73		
	6-10	12	48.29		
	11-15	1	15.00		
	16-20	-	-		
	21≥	-	-		

Yapılan Kruskal-Wallis testine göre çalışanların Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeyi ile birimde çalışma süresi arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p > 0.05$) (Tablo 8).

TARTIŞMA

Yoğun bakımlarda hizmet sunumunun her aşamasında, hasta ve çalışan güvenliğinin sağlanması günümüz sağlık sisteminin öncelikleri arasında yer almaktadır. İnsan hayatının en hassas dönemlerinden biri de yenidoğan dönemidir. Bu dönemde morbitide ve mortalite yaşamın diğer dönemlerine nazaran daha yüksek yaşanmaktadır (2).

Sağlık hizmeti sunucuları özellikle son 10 yılda yasal düzenlemelerle de desteklenen hasta ve çalışan güvenliğini sağlamak için bir dizi uygulamaları hayata geçirmeye çalışmaktadırlar. Yoğun bakım hizmeti veren sağlık tesislerinde verilen hizmetin önemi nedeniyle sağlık çalışanlarının hasta ve çalışan güvenliği temelinde bilgi ve farkındalıkların yeterli düzeyde olması mortalite oranının düşmesi ve verilen hizmetin niteliğinin yükseltilmesi açısından önem arz etmektedir.

Literatürde yenidoğan yoğun bakım ünitesinde çalışan sağlık çalışanlarının Sağlıkta Kalite Standartları (SKS)-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi

Standartları hakkındaki bilgi düzeyleri ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum çalışmanın sonuçlarını karşılaştırmada g¼çlüđe neden olmaktadır.

Yapılan analizler sonucunda çalışanların SKS-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeyleri belirlenmiştir. Ayrıca çalışma modeli gereği oluşturulan hipotezler ile SKS-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzey durumunun demografik değişkenlerle olan ilişkilerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çalışanların başarısı, tecr¼beleri ile doğru orantılı olarak tespit edilmiştir. Çalışanların (n= 54) %60.3'¼n¼n toplam çalışma süresi 6-21 yıl aralığındadır. Yoğun bakım özelinde çalışanların %23.3'¼n¼n bir yıldan daha az, %58.9'unun 1-5 yıl arası, %16.4'¼n¼n 6-10 yıl arası ve %1.4'¼n¼n 11-15 yıl arasında çalışma sürelerine sahip olduğu gör¼lm¼řtür. (Tablo 7,8). Çalışanların toplam çalışma süreleri birimde çalışma sürelerine göre daha uzundur.

Çalışanların yaş dağılımlarına bakıldığında %91.8'inin (n= 67) 20-39 yaş aralığında olması yoğun bakımda çalışan sağlık ekibinin oldukça dinamik bir yapıda olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 3).

Çalışanların eğitim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında lise eğitim düzeyindeki katılımcı oranı %9.6 (n= 7), ön lisans %20.5 (n= 15) ve lisans %60.3 (n= 44) olarak belirlenmiştir. Geriye kalan %9.6 (n= 7) oranındaki çalışan lisan-s¼st¼ eğitim düzeyine sahiptir (Tablo 5). Sonuçlar genel olarak çalışanların eğitim düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Temeli hasta ve çalışan güvenliğini ilgilendiren toplam 31 değişken içeren soru setinde 19 değişkenin ortalaması 3.5'in üzerinde, sekiz değişkenin ise 3-3.5 arasında olduğu bulunmuştur. Bu değerler genel olarak çalışanların Sağlıkta Kalite Standartları (SKS)-Hastane (Versiyon 5) Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları hakkında bilgi düzeylerinin yüksek (ort= 3.39 ± 0.38) olduğunu destekler niteliktedir.

Genel veri setinin demografik değişkenler ile ilişkisine bakıldığında, cinsiyet, meslek, yaş, eğitim ve birimde çalışma süresi durumları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı (p> 0.05), toplam çalışma süresiyle ise anlamlı bir farklılığın (p< 0.05) olduğu tespit edildi. Çalışanların %60.3'¼n¼n toplam çalışma süresi 6-21 yıl aralığında olması genel veri seti ile toplam çalışma süresi arasındaki anlamlı farklılığı destekler nitelikte veriler olarak değerlendirilmektedir.

Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde yaşanabilecek hasta ve çalışan güvenliğini ilgilendiren her türlü olayın bildirimini ve akabinde gerekli düzenlemelerin yapılması önem arz

etmektedir. Yıldız, yaptığı çalışmada bir eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan hemşirelerin %31.2'sinin, hekimlerin ise %14'¼n¼n hasta ve çalışan güvenliği ile ilgili olay bildirimlerinin yapılmasının kurumsal olarak hasta ve çalışan güvenliği k¼lt¼r¼ oluşturulmasında etkili olacağı yönünde cevap vermişlerdir (11). Bu çalışmada yenidoğan yoğun bakım ünitesinde çalışan sağlık çalışanlarının %83.6'sı yoğun bakım ünitesinde yaşanacak olumsuz olayların bildirimini çalışan sağlığı ve güvenliğini sağlamada etkili bir durum olarak değerlendirmektedir.

Salihoğlu ve arkadaşlarının Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi Standartları'nı tanımladıkları çalışmalarında her yatak başında elektrik prizleri, medikal gaz ve vakum sistemlerin bulunduğu yatak başı panolarının olması gerekliliğini tanımlamışlardır (2). Bu çalışmaya katılan çalışanların %78.1'i hasta başı panellerinin olması gerekliliğini ortaya koymuştur.

Salihoğlu ve arkadaşları tarafından yenidoğan yoğun bakımlarda aile etkileşiminin sağlanması önemi ve bu birlikteliği sağlamak amacıyla içinde tuvalet, masa, bir yatak olan anne-bebek odasının bulunması gerekliliği rapor edilmiştir (2). Bu çalışmada da çalışanların %76.7'si yenidoğan yoğun bakımlarında anne-bebek odası olması gerektiğini belirtmiştir.

Çalışma ortamlarında ve hastaların tedavi edildiği yerlerin başında olan yoğun bakımlarda g¼r¼lt¼ sağlığı olumsuz yönde etkileyen önemli bir fakt¼r olarak gör¼lmektedir (2). Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde, izolasyon odaları da dahil olmak kaydıyla devamlı/geçici g¼r¼lt¼ düzeyi saatte ortalama 50-55 dB'i, anlık ise 70 dB'i geçmeyecek şekilde düzenlemeler yapılmalıdır (12). Bu çalışmada çalışanların %94.5'i yenidoğan yoğun bakımlarında g¼r¼lt¼ kontrol¼n sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

SONUÇ

Sağlık hizmetlerinde özel bakım ünitelerinin başında yoğun bakım üniteleri gelmektedir. Bu üniteler çok sayıda ileri teknoloji sağlık cihazları ile donatılmış, kendine özg¼ giriş çıkış kuralları olan ve sağlık tesisi içinde izole edilen özel alanlar konumundadır. Bu ünitelerden biri de yenidoğan yoğun bakım üniteleridir. Modern sağlık hizmetlerinde önde gelen gelişmişlik göstergeleri arasında yoğun bakımlarda mortalitenin azaltılması ve verilen hizmetin etkinliğine bağlı olarak hizmet alanların yaşam kalitelerinin arttırılması gelmektedir. Bu bağlamda yoğun bakım üniteleri hasta ve çalışan güvenliğini temel alan protokoller ve kurallar çerçevesinde hizmet vermek durumundadır. G¼n¼m¼zde T¼rkiye'de uygulanan protokollerin başında SKS gelmektedir.

Diyarbakır Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesi 72 kuvöz, modern teçhizat ve donanımı, vaka çeşitliliği, yetmiş ve donanımlı sağlık profesyonellerine sahip olması ve hizmete duyulan güven ile hizmete talebi de ciddi oranda artmıştır.

Yoğun bakım hizmetinin etkin ve etkili olarak verilebilmesi için öncelikle yoğun bakım ünitelerinde çalışan sağlık profesyonellerinin hasta ve çalışan güvenliğini sağlamaya yönelik farkındalıklarının olması ciddi önem arz etmektedir. Bu standartların benimsenmesi ve uygulanması sağlık bakımını güvenceye almak ve geliştirmek açısından çok önemlidir. Yoğun bakım hizmetlerinde kaliteli hizmet sunumu ancak kalite felsefesini benimseyen ve iş birliği yapabilen çalışanların varlığı ile mümkün olmaktadır. Kurum çalışanlarına kalite kültürü ve uluslararası akreditasyon standartları hakkında eğitim verilmesi kaliteli hizmet sunumunun sağlanması ve kalite felsefesini yerleştirilmesi açısından faydalıdır. Bu bağlamda, planlı olarak multidisipliner bir ekip ile yapılacak denetimler ile aksaklıkların belirlenmesi, çalışanlara güncel bilgiler hakkında eğitim verilmesi, algoritmalar kullanılması, Sağlık Bakanlığınca yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde çalışan sağlık profesyonellerine yönelik düzenlenen sertifika eğitimlerinin daha fazla çalışana ulaşması hususlarında çalışmalar yürütülmelidir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan onay alınmıştır (Tarih: 08.06.2017, Karar no: 2017/15-35).

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir- HD; Tasarım- Tİ; Veri toplanması ve/veya işlenmesi- HD, Tİ; Literatür taraması - HD; Yazıyı yazan- HD; Eleştirel inceleme- Tİ.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

KAYNAKLAR

1. Hatipoğlu S. Cerrahi yoğun bakım hemşireliği ilkeleri. *Gülhane Tıp Derg* 2002;44(4);475.
2. Salihoğlu Ö, Akkuş CB, Hatipoğlu S. Yenidoğan yoğun bakım ünitesi standartları. *Bakırköy Tıp Derg* 2011;7:45-51. <https://doi.org/10.5350/BTDMJB201107201>
3. Pınar B. Çocuk yoğun bakım ünitesi tasarım rehberi ve tasarım destek modeli (Doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul; 2012.
4. Topel İskit A. Yoğun bakım hastası. *Yoğun Bakım Derg* 2007;7(1):9-10.
5. Memorial. Bebeğinizin sağlığını riske atmayın. Erişim adresi: <http://www.memorial.com.tr/saglik-rehberleri/bebeginizin-sagligini-riske-atmayin/> (Erişim tarihi: 02.02.2018).
6. Şahinoğlu AH. Yoğun bakım sorunları ve tedavileri. Türkiye Klinikleri Yayınevi, Ankara, 1992.
7. Çelik S. Yoğun bakım ünitesinde hasta kabul ve taburculuk kriterleri. *Yoğun Bakım Hemşireliği Derg* 2007;11(2):96-101.
8. Creative Research Systems. Sample size calculator. Erişim adresi: <http://www.surveysystem.com/sscalc.htm> (Erişim tarihi: 11.01.2018).
9. Özdamar K. Paket Programlar ile istatistiksel veri analizi. Kaan Kitabevi, Eskişehir, 2004.
10. Seçer İ. SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi. (Genişletilmiş 2. Baskı). Anı Yayıncılık, Ankara, 2013.
11. Yıldız İ. Hekim ve hemşirelerin güvenlik raporlama sistemine katılımının değerlendirilmesi eğitim ve araştırma hastanesi örneği (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Anabilim Dalı, İzmir, 2015.
12. Mevzuat. Yoğun bakım. Erişim adresi: <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=9.5.15146&MevzuatIstisna=0&sourceXmlSearch=yo%C4%9Fun%20bak%C4%B1m> (Erişim tarihi: 06.06.2017).